

De Maas-Buurtspoorweg

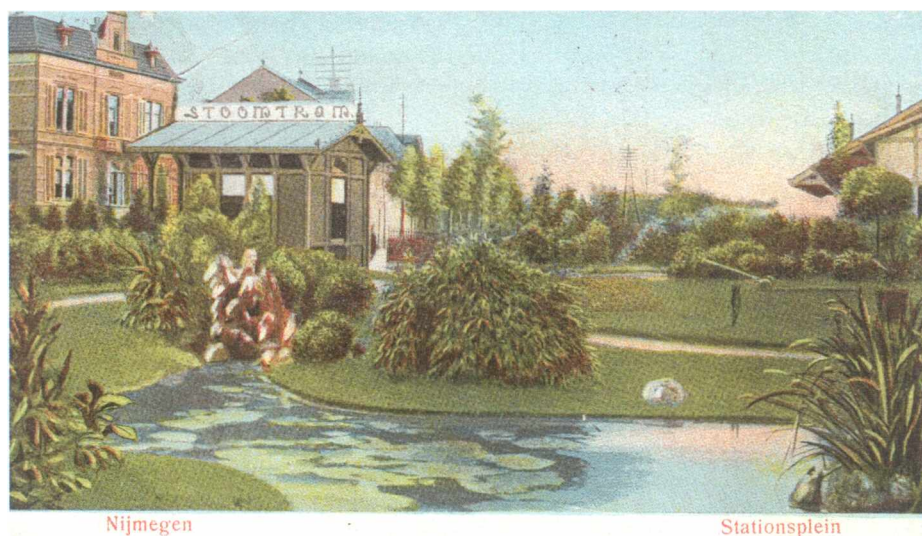
Over de Maas-Buurtspoorweg Nijmegen-Venlo v.v. is postaal (nog) niet veel bekend. Maar voldoende om er aandacht aan te geven.

De Haagse journalist Jan Feith beschrijft in 1913 de toestand van het postwezen in de streek van de Maas-Buurtspoorweg in een artikel in de *Avondpost*:

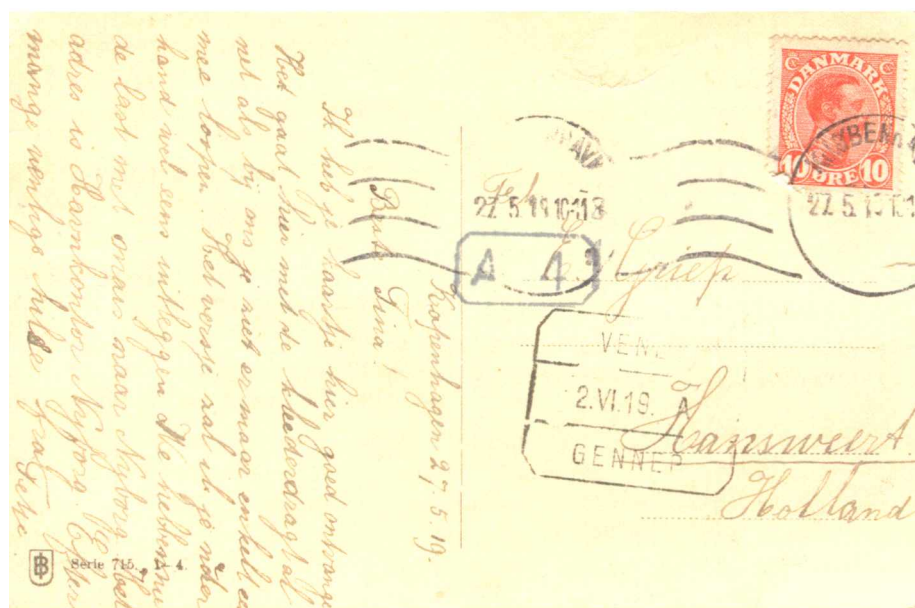
"Er is een streek in Nederland waar een werkelijke postmisstand heerst, nl. in het gedeelte van Limburg op de rechteroever van de Maas benoorden Venlo. Tot voor ongeveer 20 jaren werd deze streek bediend door een postkar, die eens in de 24 uur de rit tussen Venlo en Nijmegen op en neer maakte. Na het tot stand komen van de spoorweg op de linker Maasoever werd daarin verandering gebracht: de postkar werd afgeschaft en er werden bodenlopers aangesteld, van enkele plaatsen op Venlo, van andere op stations aan de spoorweg op de linkerover. Daardoor werd de rechtstreekse postverbinding tussen de aan de Maas gelegen plaatsen verbroken. Om een voorbeeld te noemen: gaat een brief van Arcen naar Well (12 ½ km) over Venlo en Venray duurt dat 1 ½ dag, een van Well naar Gennep gaat over Venray en Oeffelt. De bodendienst geschiedt officieel te voet; willen de boden een fiets gebruiken, dan is het voor eigen rekening en moeten ze, over de Maas gaande, daarvoor veergeld betalen, tenzij de veerman hun dat schenkt."

Nu vestigt men de hoop op het tot stand komen van de tramlijn Venlo—Nijmegen. Het is te hopen dat de administratie der posterijen daarvan een ruim gebruik zal maken. 1)

Sinds de aanleg van de Maaslijn in 1883 op de westelijke Maasoever wilde men ook aan de oostkant een goede verbinding tussen Nijmegen en Venlo hebben. In juni 1900 werd hiertoe bij Provinciale Staten van Limburg een eerste verzoek voor een stroomtramweg ingediend, dat vooralsnog werd afgewezen. De ondernemers Van der Grinten en Cremer, eigenaren van een hotel in Piasmolen, wilden niet wachten en zetten in 1907 tussen Nijmegen, Piasmolen en Gennep een autobusdienst in. De lijn werd geen groot succes en met de komst van de MBS-tram in 1913 (Afb.1) staakten zij hun parti-

Afbeelding 1 De halte van de Maasbuurtspoorweg bij het station van Nijmegen

Afbeelding 2 Het blokstempel van het traject Venlo - Gennep op een kaart naar Hanszweert

culiere initiatief. 2) De aanleg van de Maas-Buurtspoorweg in de westelijke berm van de rijksweg startte na de oprichting van de MBS op 28 december 1911 te Gennep. Tussen 1913 en 1948 vervoerde de stoomtram niet alleen toeristen, scholieren en andere mensen, maar ook grote hoeveelheden goederen. Zo ging de groenteman uit Gennep met de tram naar de veiling in Nijmegen, kocht daar zijn groente en fruit in en zette die zelf in de pakwagen van de tram en reed dan in die wagen mee naar Gennep. De machinist stopte even voor de deur van de groentewinkel om de groente te kunnen uitladen!

Daarnaast had je dan twee keer per dag het postvervoer. De postbodes kwamen 's morgens al heel vroeg met hun postzakken van de dorpen uit de omgeving naar de haltes van de tramlijn. Zij droegen de post over aan de conducteur en namen de met de tram gekomen post in ontvangst.

In De Piasmolen woonde op 'de berg' een arts. Als hij post had, hing hij een vlaggetje uit en dan kwam de conducteur de brief lopend ophalen. Dat kostte een dubbeltje. De brief werd dan door de conducteur in Nijmegen of Gennep op de bus gedaan, want tussen Nijmegen en Gennep vervoerde de MBS officieel geen post.

MAAS-BUURTSPOORWEG Prijs 5 Cent

Beperkte dienstregeling ingaande 28 Juni 1942
Nijmegen-Gennep-Venlo en terug

K.M. Tram- en Busnummers	2	4	46 Autobus	6 Autobus	8	48 Autobus	10 Autobus	12	14 Autobus	16	18 Autobus	18
— Nijmegen-Molenstr. V.	—	—	8.42	9.42	—	13.10	14.42	—	17.42	—	20.42	—
— Nijmegen-Stat. N.S.	7.45	8.45	9.45	12.00	13.13	14.45	16.45	17.45	19.45	20.45	22.15	—
7.7 Malden-Zuid	8.07	9.04	10.04	12.22	13.32	15.04	17.07	18.04	20.07	21.04	22.37	—
9.7 Heumen	8.13	—	—	10.10	12.28	13.37	15.10	17.13	18.10	20.13	21.10	22.43
11.7 Mook	8.19	—	—	10.16	12.34	13.42	15.16	17.19	18.16	20.19	21.16	22.49
14.7 Plasmolen	8.26	—	—	10.23	12.41	13.48	15.23	17.26	18.23	20.26	21.23	22.56
19.8 Ottersum	8.39	—	—	10.36	12.54	Aank.	15.36	17.39	18.36	20.39	21.36	23.09
21.2 Gennep	8.45	—	—	10.42	13.00	—	15.42	17.45	18.42	20.45	21.42	23.15
— Gennep	5.40	9.00	—	—	13.15	—	—	17.58	—	—	—	—
23.4 Heijen	5.46	9.06	—	—	13.21	—	—	18.04	—	—	—	—
28.7 Afferden	6.00	9.20	—	—	13.35	—	—	18.17	—	—	—	—
33.0 Bergen	6.12	9.32	—	—	13.47	—	—	18.28	—	—	—	—
39.1 Well	6.29	9.49	—	—	14.04	—	—	18.43	—	—	—	—
43.0 Wellerlooi	6.39	9.59	—	—	14.14	—	—	18.53	—	—	—	—
49.4 Broekhuizenveer	6.57	10.17	—	—	14.32	—	—	19.08	—	—	—	—
50.9 Arcen	7.01	10.21	—	—	14.36	—	—	19.12	—	—	—	—
53.9 Lomm	7.09	10.29	—	—	14.44	—	—	19.19	—	—	—	—
57.7 Velden	7.19	10.39	—	—	14.54	—	—	19.27	—	—	—	—
64.0 Venlo	7.40	11.00	—	—	15.15	—	—	19.45	—	—	—	—

K.M. Tram- en Busnummers	1	3 Autobus	47 Autobus	5	7 Autobus	49 Autobus	9	11 Autobus	13	15 Autobus	17	17
— Venlo	—	8.20	—	—	—	—	12.10	—	15.55	—	18.55	—
6.3 Velden	—	8.38	—	—	—	—	12.31	—	16.16	—	19.16	—
10.1 Lomm	—	8.46	—	—	—	—	12.41	—	16.27	—	19.26	—
13.1 Arcen	—	8.53	—	—	—	—	12.49	—	16.36	—	19.34	—
14.6 Broekhuizenveer	—	9.05	—	—	—	—	12.53	—	16.41	—	19.38	—
21.0 Wellerlooi	—	9.12	—	—	—	—	13.10	—	17.01	—	19.56	—
24.9 Well	—	9.22	—	—	—	—	13.20	—	17.13	—	20.06	—
31.0 Bergen	—	9.38	—	—	—	—	13.36	—	17.32	—	20.23	—
35.3 Afferden	—	9.50	—	—	—	—	13.50	—	17.46	—	20.35	—
40.6 Heijen	—	10.04	—	—	—	—	14.04	—	18.03	—	20.49	—
42.8 Gennep	—	10.10	—	—	—	—	14.10	—	18.10	—	20.55	—
— Gennep	6.20	7.25	—	10.25	12.05	—	14.25	16.25	18.20	19.25	—	21.05
44.2 Ottersum	6.26	7.31	—	10.31	12.11	—	14.31	16.31	18.26	19.31	—	21.11
49.3 Plasmolen	6.39	7.44	—	10.44	12.24	13.50	14.44	16.44	18.39	19.44	—	21.24
52.3 Mook	6.46	7.51	—	10.51	12.31	13.56	14.51	16.51	18.46	19.51	—	21.31
54.3 Heumen	6.52	7.57	—	10.57	12.37	14.01	14.57	16.57	18.52	19.57	—	21.37
56.3 Malden-Zuid	6.58	8.03	9.05	11.03	12.43	14.06	15.03	17.03	18.58	20.03	—	21.43
— Nijmegen-Stat. N.S.	7.20	8.21	9.23	11.25	13.01	14.24	15.25	17.21	19.20	20.21	—	22.05
64.0 Nijmegen-Molenstr. A.	—	8.25	9.27	—	13.05	14.28	—	17.25	—	20.25	—	—

G = autobus uitgerust met gasgenerator

Venlo-Beringen en terug

K.M. Tramnummers	203	205	207	209	K.M. Tramnummers	202	204	206	208
Venlo	9.00	11.50	16.00	20.15	— Beringen	6.25	10.20	13.10	17.20
10.0 Maasbree	9.30	12.20	16.30	20.45	3.0 Panningen	6.34	10.29	13.19	17.29
16.0 Helden Dorp	9.45	12.35	16.45	21.00	4.7 Helden Dorp	6.40	10.35	13.25	17.35
17.7 Panningen	9.51	12.41	16.51	21.06	10.7 Maasbree	6.55	10.50	13.40	17.50
20.7 Beringen	10.00	12.50	17.00	21.15	20.7 Venlo	7.25	11.20	14.10	18.20

N.V. VAN LINDE'S DRUKKERIJ, CUYE

Z. O. Z.

Afbeelding 3 Dienstregeling van de Maasbuurtspoorweg in 1942

Toch heeft postvervoer vanaf het prille begin per Maas-Buurtspoorweg plaatsgevonden. Al in november 1913 werd een vergunning verkregen voor het traject Gennep-Venlo v.v. In de beginperiode werd in de tram de post ook verwerkt. In de aparte postafdeling van de post-bagagewagen reed ook een postbeambte mee die de onderweg aangeboden post voorzag van een traject(blok)stempel (Afb.2).

In de zijwand van de post-bagagewagen bevond zich een brievenbus waarin onderweg brieven gedeponeerd konden worden.

Hoe lang dit bij de MBS geduurd heeft is niet meer precies na te gaan. Er zijn tramstempels gevonden uit de periode 1914-1932. Wat we wel zeker weten is dat de stempels in maart 1938 zijn ingenomen.

Pas vanaf 18 januari 1937 is er sprake van postvervoer op het traject Nijmegen-Gennep. Ook wordt dan het

vrachtgoederenvervoer van NS overgenomen.

In april 1938 deelt de directie mede 'dat het vervoer der post tussen Nijmegen en Gennep, dat tot nu toe plaatsvond met één tram tegen een vergoeding van f 300,00 's jaars, met 4 trams dagelijks zal plaatsvinden ten gevolge van de opheffing van het station Mook der NS voor personenvervoer.'

Niet onvermeld mag blijven het aange tekende postvervoer van distributiebussen in de Tweede Wereldoorlog. Ze werden als aange tekende zending naar Gennep gebracht, soms was dit een wagon vol. De tram stopte dan voor het postkantoor en de zakken werden uit de wagen gesmeten.

Nadien werden de bonnen met rolstempels onbruikbaar gemaakt, waarna ze per bode met paard en wagen naar de papierfabriek werden gebracht om te worden vernietigd 3).

De oorlog had een enorme impact op de exploitatie van de MBS. Zo was de lijn Nijmegen-Gennep door de vernielingen van de meidagen in 1940 lange tijd slechts uitvoerbaar in drie delen. Na 17 september 1944 werd de dienst geheel gestaakt. De dienstregeling was toen al drastisch ingekort. (Afb.3)

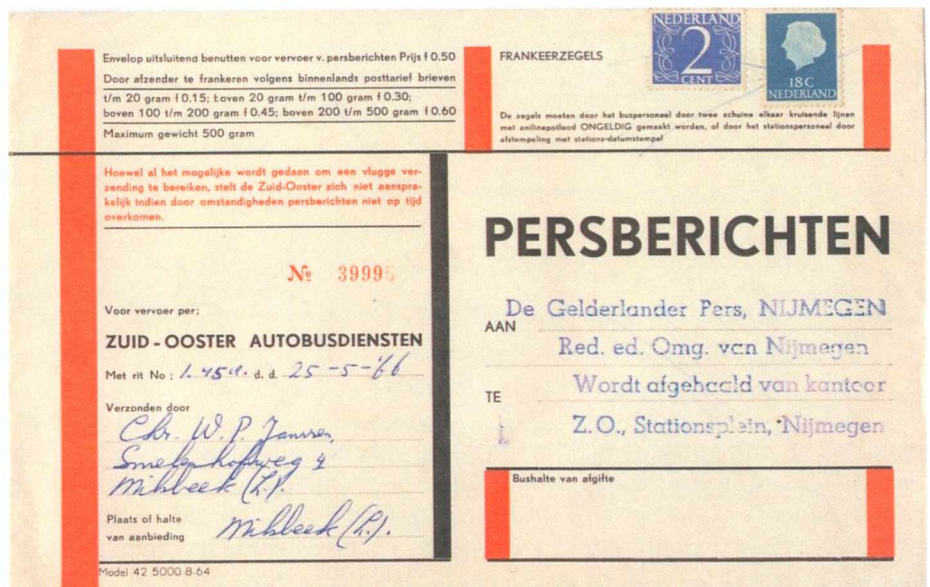
In 1948 herleefde het vervoer met autobussen onder de naam Zuid-Ooster (Afb.4).

Marcel M. Claassen

1) Jan Feith: Met den Maasbuurtspoorweg Nijmegen-Venlo, Maasbree, 1981 (reprint 1913), p.26/27

2) P.J.M. Rutten: Maas-Buurtspoorweg, 35 jaar tram en bus in Noord-Limburg, 1913-1948, Haarlem, 1991 (p. 67)

3) Wikipedia, geraadpleegd 25 februari 2023

Afbeelding 4 Perstreinbrief vanuit Milsbeek verstuurd naar "De Gelderlander" en vervoerd met de bus van de Zuid-Ooster Autobusdiensten